

The background features a dark blue gradient with faint, light blue circular patterns and a scale on the left side. The scale has markings from 140 to 260 in increments of 10. There are also several circular diagrams with arrows indicating clockwise or counter-clockwise rotation.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ ПОЛЬЩІ, РУМУНІЇ ТА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

Статус Східної Галичини та українських північно-західних земель у складі Польщі

Українські землі у складі Польщі	Східна Галичина, Західна Волинь, Західне Полісся, Холмщина, Підляшшя, Посяння, Лемківщина
Особливості становища	<ul style="list-style-type: none"> • Утворення польською владою на території Східної Галичини трьох воєводств: <i>Львівського, Тернопільського та Станіславського</i>. • Невизначений міжнародно-правовий статус Східної Галичини протягом певного часу: <i>1919 р.</i> — дозвіл Паризької мирної конференції на тимчасову окупацію Польщею Східної Галичини. • <i>1923 р.</i> — визнання Радою послів великих держав Східної Галичини частиною Польщі
Особливості становища	<ul style="list-style-type: none"> • Приєднання до Польської держави згідно з Ризьким договором <i>1921 р. Західної Волині, Західного Полісся, Холмщини і Підляшшя</i>. • Утворення на землях Західної Волині і Західного Полісся <i>Волинського і Подільського</i> воєводств; включення Холмщини і Підляшшя до складу <i>Люблінського</i> воєводства. • Слабкі контакти населення регіону з українцями Східної Галичини; збереження польськими чиновниками штучної перепони між Волинню та Східною Галичиною — так званого «<i>сокальського кордону</i>», який відповідав колишньому державному кордону між Австро-Угорщиною та Росією

Економічне становище українських земель у складі Польщі

Промисловість

- Перетворення українських земель на аграрно-сировинні придатки, ринки збуту, джерела сировини та дешевої робочої сили.
- Поділ країни на дві території — *Польщу «А»* (корінні польські землі) та *Польщу «Б»* (окраїнні — переважно українські й білоруські землі); сприяння розвитку промисловості Польщі «А», при свідомому гальмуванні промислового будівництва в Польщі «Б» (обмежена видача дозволу на відкриття промислових підприємств; високі залізничні тарифи, встановлені урядом тощо).
- Основа промисловості — сировинні галузі: нафтозокеритна і лісова.
- Переробка сільськогосподарської та мінеральної сировини.
- Належність більшості підприємств польському або іноземному капіталу

- Домінування великого приватного, державного і церковного землеволодіння — близько 43,9 % загальної площі.
- Аграрне перенаселення й безземелля. Нерегламентований робочий день сільськогосподарських робітників.
- Поширення системи натуральної оплати праці.
- Поширення системи відробітків за випас худоби, за зимові позички.
- Розгортання масового селянського руху.
- 1919 р. — схвалення польським сеймом «Основ земельної реформи», які започаткували аграрну реформу в Польщі, згідно з якою лише незначна частина поміщицьких земель підлягала конфіскації та розподілу між селянами.
- Припинення поступок на користь селян за умов спаду селянського руху.
- Виділення значної кількості землі до колонізаційного фонду Східної Галичини, який наділяв землею осадників

Кооперація

- Формування на західноукраїнських землях розгалуженої мережі кооперативів, яка включала: кредитні спілки, об'єднані в асоціацію «Центробанк», сільські споживчі й торговельні спілки, молочні кооперативи тощо.
- Зростання кількості українських кооперативів у Східній Галичині, які об'єднували до 700 тис. осіб.
- Штучне стримування польською владою розвитку української кооперації шляхом надання пільг польським кооперативам

Становище населення

- Гостра проблема безробіття.
- Відсутність соціальних гарантій (ігнорування закону про 8-годинний робочий день, низька оплата і тяжкі умови праці, збільшення кількості нещасних випадків та каліцтв на підприємствах, широке використання жіночої та дитячої праці тощо)

Розгортання українського націоналістичного руху

Українська
військова
організація
(УВО).
1920 р.
Є. Конова-
лець

- Створення української самостійної соборної держави шляхом загальнонаціонального повстання українського народу.
- 1920—1921 рр. — організаційне оформлення: реєстрація всіх бажаючих, оформлення їх в організовані групи.
- *Методи боротьби*: бойкот, саботаж, експропріації майна, індивідуальний терор.
- Широка діяльність із бойовими виступами (саботажна акція восени 1922 р. у відповідь на утиски польською владою прав українського населення; 1921 р. — невдалий замах на керівника Польщі Ю. Пілсудського; 1922 р. — убивство українського письменника-лояліста С. Твердохліба; 1924 р. — невдалий замах на президента С. Войцеховського тощо).
- Опікування політичним вихованням українців (видання власного органу «Сурма», фінансування видання «Червона Калина», відновлення й підтримка «Літературно-наукового вісника» тощо

Організація українських націоналістів (ОУН).
1929 р.
Є. Коновалець,
С. Бандера,
А. Мельник

- Ідеологія — *інтегральний* (дієвий, чинний) *націоналізм* Д. Донцова.
- Поєднання приватної, націоналізованої та кооперативної форм власності.
- Засудження всіх легальних українських партій Галичини як колабораціоністських.
- Діяльність під контролем ОУН студентських, молодіжних, освітніх та інших громадських організацій; видання газет, журналів, брошур тощо.
- *Методи боротьби*: демонстрації, студентські страйки, бойкоти, терористичні акти, експропріації, саботаж.
- *1934 р.* — арешт польською поліцією кількох провідних діячів ОУН, у тому числі С. Бандери

Українські землі у складі Румунії

Назва
земель

Північна Буковина, Ізмаїльський, Аккерманський, Хотинський повіти Бессарабії, українське населення румунського повіту Мармарош

Економічне
і соціальне
становище
українського
населення

- Перетворення Північної Буковини та українських земель Бессарабії на джерело дешевої сировини й робочої сили.
- Розвиток сировинних галузей: лісова та деревообробна промисловість Буковини, рибне господарство Південної Бессарабії.
- Панування в промисловості дрібного кустарного виробництва з ручною й напівручною працею; розвиток дрібної промисловості: обробка шкур, варіння мила, виробництво тканини і сукна, олії тощо.
- Погіршення економічного становища в умовах світової економічної кризи 1929—1933 рр. Масове безробіття.

Економічне
і соціальне
становище
українського
населення

- *1919 р.* — початок аграрної реформи, яка не враховувала інтереси українського селянства, яке наділялося мізерними наділами.
- Зниження попиту на сільськогосподарську продукцію в умовах економічної кризи 1929—1933 рр., що стало однією з причин скорочення посівних площ, зменшення поголів'я худоби тощо.
- Проведення класичної колоніальної політики, спрямованої на зміцнення контролю над українськими територіями.
- Переселення румунських колоністів на землі Північної Буковини.
- Адміністративна уніфікація загарбаних земель, поширення на них румунського законодавства.
- Ліквідація самоврядування громад

Економічне
і соціальне
становище
українського
населення

- Розгортання політики румунізації: оголошення румунської мови державною; заборона української мови в державних і муніципальних органах; зміна назв міст і сіл, імен та прізвищ на румунські; закриття українських шкіл, гімназій; ліквідація української кафедри в Чернівецькому університеті; закриття українських культурно-освітніх товариств.
- *1924 р.* — антирумунське Татарбунарське повстання

Діяльність
українських
політич-
них партій
і рухів

- Заборона діяльності політичних партій в умовах дії стану облоги з *1918 по 1928 рр.*
- Нелегальна діяльність із *1918 р.* Комуністичної партії Буковини, лідерами якої були С. Канюк, В. Гаврилук (діяльність, злиття з Комуністичною партією Румунії в 1926 р.).
- *1928—1938 рр.* — період відносно ліберального правління, що характеризувався активізацією політичної діяльності.
- *1927 р.* — створення Української національної партії (УНП) на чолі з В. Залозецьким, діяльність якої схилилася до компромісів із владою та передбачала виключно легальні методи боротьби.
- *1929 р.* — розгортання на Буковині легальної діяльності *прокомуністичної організації «Визволення»*, яка, як і інші організації подібного спрямування, не користувалася масовою підтримкою з боку населення; програма цієї організації передбачала: одержавлення економіки; аграрні перетворення; приєднання до Радянської України.
- *Середина 1930-х рр.* — виділення з УНП радикального крила під керівництвом О. Зибачинського, І. Григоровича та Д. Квітковського, яке розгорнуло нелегальну діяльність конспіративних груп за зразком оунівських; вплив цієї радикальної національної групи на молодіжні та спортивні товариства.
- *1938 р.* — установа військової диктатури в Румунії, заборона діяльності всіх політичних партій

Становище Закарпаття у складі Чехо-Словацьчини. Економічне, соціальне та культурне життя

- Невиконання керівництвом ЧСР своєї обіцянки надати Закарпаттю автономний статус.
- Проведення щодо українських земель політики, яка передбачала поєднання елементів колоніалізму з економічною підтримкою краю.
- Намагання чеської влади вирішити проблеми в аграрному секторі шляхом передачі селянам окремих земель угорських поміщиків.
- Розгортання урядом програми будівництва сучасних доріг та мостів; електрифікація краю.
- Влада ЧСР вкладала в розвиток краю більше коштів, ніж вилучалося з нього.
- Розширення мережі українських шкіл, гімназій. Діяльність «Просвіт».
- Створення українських театральних осередків, хорів тощо

Карпатська Україна. «Карпатська Січ». А. Волошин

30 вересня 1938 р.	Мюнхенська змова, яка поклала початок розчленуванню Чехо-Словаччини
23 жовтня 1938 р.	Надання автономії <i>Підкарпатській Русі</i> . Голова автономного уряду — А. Волошин
2 листопада 1938 р.	Віденський арбітраж, за рішенням якого частина території Закарпаття (Ужгород, Мукачеве та кілька українських сіл) передавалася Угорщині
10 листопада 1938 р.	Угорські війська зайняли відступлені області; український уряд переїхав до Хуста
Листопад 1938 р.	Створення націоналістами «Карпатської Січі» — військової організації, головою якої був С. Росоха
Січень 1939 р.	Заснування з ініціативи А. Волошина політичної організації закарпатського населення — Українського національного об'єднання (УНО), яке стояло на платформі створення суверенної держави
13 лютого 1939 р.	Вибори до парламенту — Союму Карпатської України, які завершилися перемогою прихильників суверенітету Закарпаття
14 березня 1939 р.	Початок окупації Закарпаття румунськими військами

15 березня
1939 р.

Проголошення незалежності Карпатської України. Обрання президентом Карпатської України А. Волошина. Перетворення Карпатської Січі на національну армію Карпатської України (начальник штабу — полковник М. Колодзінський). Збройний опір Карпатської Січі угорській армії; відступ бійців Карпатської Січі до Румунії та Словаччини; видача їх румунами угорцям

Кінець
березня
1939 р.

Остаточна окупація території Закарпаття угорськими військами